

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe, și răspunsuri la întrebări, despre formarea și conducerea
tovărășilor și însoțirilor economice,
cu sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și cu îndrumări pentru valorizarea produselor economice

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Apare în 10, 20 și 30, a fiecărei luni.

Adaus economic la „LIBERTATEA“.

Anul II.

ORĂȘTIE, 15/28 Decembrie v. 1907.

Nr. 34.

Convocare.

Proprietarii de vite și sprijinitorii culturii de vite și prin aceasta a întregii economii, sunt invitați cu toată dragostea la *adunarea generală* pentru constituirea unei *Tovărășii* pentru creșterea, nobilitarea și

asigurarea vitelor,

ce să va ținea în *Orăștie* în școala română, *Joi, la 9 Ianuarie st. n. 1908 la 2 ore d. a.*, — (a treia zi de *Crăciun*), cu următorul program:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Tălmăcirea scopului adunării și raport despre pregătirile făcute până acum.
3. Stabilirea statutelor și hotărâre asupra înființării *tovrărășiei*.
4. Constituirea *tovrărășiei*.
5. Eventuale propuneri.

Pentru fondatori:

Ioan Moța, **Vasile C. Osvadă.**
preot. dir.

Asigurarea vitelor.

Am răspuns unei trebuințe de toți simțită și am dorit să înapăunăm dorul cel mai arzător al satelor noastre, când am conchemat în luna August adunarea generală dela *Orăștie*, ca să dea ființă unei *Reuniuni* pentru asigurarea vitelor.

Statutele votate în acea adunare și înaintate la ministeriu — după-cum am mai vestit, n'au fost întărite. După știrile ce le-am luat dela locurile chemate, știm că înaintea legii nu să ia în samă nici un fel de *tovrărășie* pentru asigurarea vitelor, — dacă nu are fondul de chezeșie de 200 mii *coroane*, cerut de lege.

Așa fiind, am căutat și am găsit mijloacele, ca să avem la

îndemină chezeșia (garanța) cerută de lege, așa că acum ne găsim în plăcuta stare *de a putea alcătui tovrărășie pentru asigurarea vitelor*, — a cărei statute să fie înregistrate după toate cerințele legii, la tribunalul regesc ungar de care ne ținem.

În această *tovrărășie* putem cuprinde pe toți proprietarii de vite — din ori-ce ținut al țării.

În sinul *tovrărășiei* noastre să vor alcătui atâtea grupări, câte vor fi de lipsă. Aceste grupări vor avea neatîrnarea lor, își vor acoperi pierderile neatîrnător, și numai forma legală le va lega de *tovrărășia* cea mare, a cărei membru trebuie să fie ori-care asigurat cu vitele.

Din scrisorile și din știrile ce le primim zilnic, știm cu cît dor, cu cîtă nerăbdare e așteptată alcătuirea *tovrărășiei* pentru asigurarea vitelor. Răspundem cu drag acestei dorințe, acestei chemări a satelor noastre, și conchemăm pe a treia zi de *Crăciun* o mare adunare la *Orăștie*, care va avea să dea ființă *Insoțirii* pentru asigurarea vitelor.

Să dea cerul ca d'acum înainte sărbătorile *Crăciunului*, când prăznuim *Nașterea Mântuitorului* nostru — să prăznuim și *nașterea și alcătuirea așezămîntului*, ce e chemat să ne apere de perzare, să ne mîntuie avutul cîștigat cu muncă cinstită și creștinească!

Veniți dar' toți cîți puteți la adunarea de a treia zi a sărbătorilor *Crăciunului*, ca să ne alcătuiți, *tovrărășia* pentru asigurarea vitelor, — *tovrărășie* în care pot să între toate *tovrărășii* ocazionale ce le avem până acum.

Proiectul de statute, asigurarea garanței trebuincioase, toate sunt pregătite deja!

Să ținem adunarea, să sfă-

tuim alcătuirea și cît mai curînd nădăjduim că *Tovărășia* o să-și înceapă activitatea: să primească membri și să plătească pagubele lor în vite!

Adunarea de constituire a „Centralei“.

Duminecă în 22 Dec. n. s'a ținut la *Orăștie* adunarea de constituire a *Centralei* *Tovărășilor*, convocată prin această foaie.

Pentru adunare au venit număroși inteligenți și popor din *Orăștie*, cum și din comunele din jur: *Cugir, Căstău, Beriiu, Romos, etc.*, apoi din depărtări, ca dela *Alba-Iulia, Hunedoara, Dobra, Rădna, etc.*

Adunarea a aclamat de președinte pe dl *V. C. Osvadă*, convocătorul adunării, apoi doi notari și doi bărbați de încredere verificători.

După acestea dl *V. C. Osvadă* lămurește pe scurt scopul mișcării economice pentru care dsa stăruie din toate puterile, pentru înzestrarea satelor noastre cu *tovrărășii* economice, pîrghia înăntării materiale ale popoarelor azi, arată rostul frumos ce l'ar avea o *Centrală* plăsmuitoare de *tovrărășii* și la poporul nostru cel atît de neajutorat în multe porniri economice pe cari le cere glasul vremilor înaintate de azi, — și arată că golul acesta, lipsa asta arzătoare are de gînd să o îndeplinească *Centrala* la a cărei adunare de constituire a învitat pe azi la acest loc.

Arătîndu-se adunarea gata a intra în înființarea *Centralei*, dsa cetește planul de Statute cari să formeze legile de conducere ale *Centralei*.

Să ascultă și dezbat statutele rînd pe rînd și, cu mici

întregiri, să primesc întocmai în forma propusă de alcătuitorul lor, dl *Osvadă*. La operațiunile (lucrările) *Centralei*, s'a stabilit și în Statut, că *Centrala* poate lucra lucrări de bancă (împrumuturile de bani, etc.), numai cu *tovrărășii* sale formate pe sate, nu și cu singuratici, ceea-ce nici nu e ținta inițiatorului sincer și desinteresat al acestei *Centrale*. Cu *tovrărășii* însă da, va lucra și cu împrumuturi, dîndu-le din banii sei împrumuturi cu cari să se ajutore la cumpărările sau întreprinderile de ori-ce fel, ce doresc să le facă membrii cutărei *tovrărășii* sătești. Pe acestea le ajutură *Centrala* și cu împrumuturi, pe cît poate.

După-ce Statutele (pe care le publicăm mai jos), — au fost primite de adunare, s'a purces la constituirea conducerii ei (cum recere legea).

Direcțiunea Centralei nu e un număr fix de membri, ci dela 6 până la 20. Asta pentru cuvîntul, că dacă mîne-poimîne să ivește într'un ținut oare-care un membru cu mare vrednicie pentru *Centrală*, — să îl poți alege și în *Direcțiune* ori cînd.

Acum de-odată s'a ales numai o *Direcțiune* restrînsă, rămînînd a să întregi în decursul timpului cu membrii cei mai vrednici ce s'ar arăta icî ori colo. Ca întîii membri ai *Direcțiunii Centralei*, au fost aleși dnii:

V. C. Osvadă, *Hunedoara*, Dr. St. *Erdeli*, Dan. *David* și *Ioan Moța* din *Orăștie*, Gavr. *Todica* din *Geoagiu*, Const. *Herța*, șef-cont. băncii din *Săliște* și revizorul însoțirilor *Raiffeisen*, *Petru Stoica*, dir. b. »*Sentinela*« din *Satu-nou*, — deocamdată dar' 7 inși.

În comitetul de supraveghere s'au ales toți

cei 10 membri prescriși de statute:

Nicolau Macrea, cassarul „Agricolei“, Hunedoara.

Nicolau Andrei, preot în Căstău.

George Băluțiu, contabil de bancă în Cugir.

Nicolae Trif, econom în Orăștie.

Irimie Boca „ „ „ George Rain, preot în Nădăștia inferioară.

Iuliu Bumbescu, preot în Țerova.

Ioan Bercan, preot și dir. de bancă în Cohalm.

Dr. Virgil Cioban, avocat Lipova. Toma Roșu, inv., în Dobra.

Iar ca bărbați de încredere ai Centralei în felurile puncte de țară, pe unde avem membrii mai număroși, s'au ales 15 inși.

N. Epure, directorul băncii „Plugarul“ în Cacova (Bănat).

Virgil Amandia, învățător în Ictar (Bănat)

Inocențiu Borza, învăț. în Valdhid. Teodor Hârșian, preot în Chimitelnicul de Cîmpie.

Ioan Nicoară, măsar în Beriui.

Aron Mihăesc, preot în Lunca-Cernii. Emil Bran, preot în Dragomirești (Maramurăș)

Petru Milotin, econom în Doman (Bănat).

Ignat Borza, cantiner și proprietar, Alba-Iulia.

Teodor Mureșan, învățător în Blagea (Selagiu).

Ambrosiu Juraș, învățător în Uioara de sus.

Teodor Rotariu, forestier în Prigor (Bănat).

Zaharie Macaveiu, inv. Tătirlana.

Ion Roșu, cantor în Straja.

Blașiu Codrean, inv. pens. în Radna.

Sfârșindu-se cu asta adunarea, dl V. C. Osvadă mulțumește celor de față pentru frumosul interes ce au arătat față de adunare și le cere sprijinul frățesc în lucrările tovărășiei, pentru binele întregului popor.

Dl I. I. Lăpădatu, directorul băncii »Ardeleana« mulțumește în numele adunării, dlui V. C. Osvadă, pentru zelul adevărat apostolic ce desfășură în urmărirea ideii de a împretini poporul nostru cu folositoarele tovărășii economice, și îl felicită că își vede azi visul întrerupt prin constituirea Centralei, care va face să răsară număroase tovărășii prin satele noastre și îi dorește cel mai frumos spor și să atingă roadele cele mai folositoare cu marea întreprindere de care să apucă.

Adunarea aclamă cu vii

»Să trăiască« pe dl Osvadă și așezămîntul căruia i-a pus azi temelie.

Răsunetul la chemarea noastră

mai ales de aci încolo să urmeze!

Este pentru noi încurajator faptul, că la chemarea noastră de a intra cît mai mulți în șirul membrilor »Tovărășiei Centrale« chiar nainte de adunarea de constituire, ne veniră frumoase răspunsuri de aproape și de departe. Insoțirea nici nu era înființată și membrii (cuoțiștii, acționarii) veneau în număr frumos.

Afară de șirul de liste cu membri, publicate în numărul trecut, iaca de unde și cîte cuote ni-au mai sosit, chiar nainte de constituirea Tovărășiei, ca o bună arvună pentru lucrarea de care ne-am apucat:

	A subscris cuote à 10 cor.:
Din <i>Fureșoara</i> :	
Teodosiu Popa	2
Lazar Todor (Dos)	1
Din <i>Cusuș</i> :	
Precup Igna	3
Valeria Moldovan	5
Ioan Bîrsan	1
Orosz Ferencz	1
Orosz Erzsébet n. Balaskó	1
Marcu Gîrba	1
Petru Gîrba	1
Traian Palcu	1
Saveta Grama m. Palcu	1
Nichita Muțiu	2
Catița Popa m. Muțiu	2
Onișor Muțiu	1
Gavrilă Muțiu	1
Ioan Muțiu al Gavrilei	1
Mihaiu Bîrsan	1
Stefan Vasilie	1
Din <i>Beiuș</i> :	
Dr. Ioan Ciordas	1
Dr. Constantin Popovici	1
Dr. Gavril Cosma	1
Din <i>Uioara-de-sus</i> :	
Ambrosiu Juraș	1
Nicolae Șerb	1
Din <i>Prigor</i> :	
Teodor Rotariu	2
Sofia Rotariu	1
Nicolae Verindeanu	1
Marina Verindeanu	1
Din <i>Ibănești</i> :	
Bucur Lupescu	5
Ioan Suciu	1
Alexandru Marcu	2
Din <i>Doman</i> :	
Mihai Milotin	1
Adam Micloșina	1
Valeriu Zuiac	5
Petru Milotin	5
Traian Serbu	5
Iulius Gerguția	5
Iosef Franz	5

	A subscris cuote à 10 cor.:
Din <i>Lunca-Cernei super.</i> :	
Aron Mihăesc, p. fund. à 100 K.	2
Isaia Ungur	2
Victor Vlaicon	2
Ioan Zepa, părți fund. à 100 K	1
Din <i>Lunca-Cernei infer.</i> :	
Alexandru Peștean	1
Nicolae Todoran	5
Moisă Stefan	2
Din <i>Chimitelnicul-de-Cîmpie</i> :	
Teodor Hârșian	1
Emil Maior	2
Vasiliu Moga	1
Vasilie Bercea	1
Vasilie Ludoșan	1
Vasilie Hornariu	1
Mihailă Tilincă	1
Efrem Oroian	1
Maria Valeria Maior	1
Din <i>Dragomirești</i> :	
Maria Bran	1
Florica Bran	1
Din <i>Cuhea</i> :	
Victor G. Dunca	1
Iuliu V. Dunca	1
Ilie d. Dunca	1
Din <i>Sajó</i> :	
Eusebiu Ilniczky	1
Emilian Ilniczky	1
Din <i>Viștea-de-sus</i> :	
Dr. Aurel Szabó	1
Dr. Ilie Kindriș	1
Din <i>Reșița-montană</i> :	
George Burulean	5
Lazar Burulean	5
Aurel Burulean	5
Din <i>Romos</i> :	
Iuon Vaidean	2
Petru Stroia	1
Anuța Stroia	1
Ana Stroia	1
Adam Basarabă	2
George Cușută	10
Ioan Bunea	1
Sabin Safta	1
Ioan Dragan	2
Ilie Stef	1
Nicolae Basarabă	1
Adam Stroia	2
Cornel Grădină	5
Din <i>Balomir</i> :	
Toma Vulcu l. Toma	2
Avram Muntean	2
Din <i>Comloșu-mare</i> :	
George Bălan (Seneca)	5
Sofron Stanciu	20
Andrei Bălan	5
Antone Bălan	2
Ioan Coandă	5
Simion Bălan	1
Ioan Dogari Matei	1
Ioan Ureche	1
Ofelia Craiovan	5
Vichente Stanciu	5
Din <i>Zgribești</i> :	
Petru Panga	1
Ghizela Panga	1
Petru Pervu	1
Trandafir Albai	1
Petru Tablă	1
Petru Stanciu	1
Andrei Răchitovan	1
Nicolae Danciu	1
Nicolae Panga	1

	A subscris cuote à 10 cor.:
Ioan Țerovan	1
Dimitrie Drăghino	1
Augustin Șandru	1
Dimitrie Drilea	1
Pavel Ghero	1
Antonie Panga	1
Antonie Minea	1
Dimitrie Stoica	1
Din <i>Cojocna</i> :	
Teodor Ciortea	2
Vasilie Nemes	2
Ariton Checicheș	1
Ioan Chifor l. Ioan	1
Fechete Ioan Radu Gl.	1
Ioan Török tinăru	1
Teodor Hurducaci	1
Din <i>Cârna</i> :	
Avram Grecu fund.	1
Zaharie Grecu	5
Nicodin Grecu	5
Petru Anghel	3
Zaharie Rotea	3
Nicolae Rotea	5
Nicolae Medrea	5
Din <i>Beriui (noi)</i> :	
Iosif Dumitru	2
Romulus Dumitru	2
Din <i>Maria-Radna</i> :	
Blașiu Codrean	2
Ana Codrean n. Dascal	1
Octavian Codrean	2
Din <i>Țerova</i> :	
Iuliu Bumbescu	2
Ion Chonon	1
Moise Uzum	5
Ion Pena	2
Moise Pascuți	1
Iacob Iacob	2
Ion Iacob	1
I. Trăian și Petru Buta	3
Ioan Franțiu	2
Ioan Uzum, părți fund. à 100 K	1
Mihai Franți	2
Ion Vladu	2
Traian Toma	2
Zimbran Ioan 72	1
Pavel Jurca	5
Martin Chiltu	1
Ana Dămian	10
Petru Dămian	2
Adam Igazan	3
Ioan Voda	1
Din <i>Orăștie (noi)</i> :	
Dr. Stefan Erdeli	2
Nic. Dubleş	1
Din <i>Deva</i> :	
„Industria“	10
Aug. A. Nicoară	5
Din <i>Hunedoara</i> :	
N. Macrea	5
Din <i>Sudriaș</i> :	
Gavril Popovici	1
Din <i>Vladhăza</i> :	
Danil Iosof	5
Din <i>Ó.-Lopád</i> :	
Ilarie Iosof	5
Din <i>Nerău</i> :	
Axente Popovici	1
Din <i>Mircovaș</i> :	
Remus Perian	1
Din <i>Baia-de-Criș</i> :	
Romul Coțoiu, p. fund. à 100 K	2
Din <i>Carasteu</i> :	
Ioan Mihuțiu	4

	A subscris cuote á 10 cor.
Din <i>Kacza</i> :	
Moise Comșa	1
Din <i>Zau</i> :	
Teodor Nagy	1
Din <i>T.-Silvaș</i> :	
Paul Nodiș	2
Din <i>Nădășdia-inf.</i> :	
George Rain	2
Din <i>Poiana-Sibiului</i> :	
George Băjia	10
Din <i>Paloș</i> :	
„Insoțirea de credit“	1
Din <i>Chișfalău</i> :	
Nic. Anca	2
Din <i>Cugir</i> :	
George Băluț	5

Așa, destul de frumos, a răspuns publicul la chemarea noastră de a să face membri.

*

Răsunetul cel mare însă, de aci încolo să urmeze!, după-ce am constituit „Tovărășia Centrală“ și i-s'au votat statutele, legile ei.

Mai ales de aci încolo să alerge frații noștri, cărturari și țărani, sub steagul Centralei pentru tovărășii, — mai ales de acum încolo, când ideea acestei Centrale nu mai e un vis, o dorință nematerială, ci e pusă în șirul faptelor aievea, — acum să între ca membru (acționar) al ei fiecare om cu prindere de mână, luind una ori mai multe acții dela „Tov. Centrală!“

În acest scop alăturăm la numărul de față al foii „Tovărășia“ **liste de subscriere** de cuote (acții), și rugăm pe fiecare cetitor bun al nostru, să cîștige cîți membri mai mulți poate, în comuna sa! Iar' cu un mandat postal să trimită de fiecare cuotă cîte 3 cor., din cari 2 să știu în prețul cuotei (acției) și 1 cor. în cheltuelile de fondare. Celelalte 8 cor., le va plăti pe rînd într'un an de zile.

(Să pot trimite banii de cuote și cu banii de abonament la „Libertatea“ deodată, pe același mandat, scriind limpede cîți sunt abonament, cîți pentru cuote. — Deși mai ușor ne e aici să vie banii pe mandat deosebit).

Acolo unde ni-să arată atragere prin venirea de membri, *ne vom silî să înființăm vre-o tovărășie economică în sat*, care să aducă folos simțit membrilor ei și tot poporului econom!

Centrala va folosi așa banii, ca să poată da și camete după acțiunile sale, barem 6 la sută (6%), așadară mai mult decît ai dacă îți lași banii ca depunere simplă la vre-o bancă.

Veniți fraților, cît mai numărăm în șirul Centralei noastre:

Subscrieți pe coala alăturată cît mai mulți membri cu una ori mai multe cuote (părți de acții) și lista subscrisă ni-o trimiteți, — cum și banii ce s'ar fi plătit, — la Administrația foii „Libertatea“ în Orăștie (Szászváros).

*

Înființarea „Centralei“ noastre a fost urmărită și de frații noștri din Țară, cari știu ce binefacere sunt tovărășiile la satele lor, și în ziua adunării dl Osvadă a primit dela București următoarea telegramă:

București, 22 Dec. Sărbătorim înființarea și dorim izbîndă desăvîrșită Centralei Tovărășiiilor sătești!

Ai vostri tovarăși:

Răducatu.

Rădulescu,

Popescu,

Dragonescu.

Salute și Români din Ardeal și Ungaria înființarea Centralei noastre prin — intrarea în șirul membrilor ei!

*

Foia noastră „Tovărășia“ e aleasă prin Statute de foaie oficioasă a Centralei.

Toți cei-ce vor dorî să afle cum să dezvoaltă Centrala, ce isprăvește, cum conduce marea sa lucrare: să urmărească știrile foii acesteia „Tovărășia“ la acei cari țin foia „Libertatea“ a cărei adaus economic e.

Statutele

însoțirii

„Tovărășia Centrală“.

I. Firma, durata și sediul.

§. 1.

Sub firma „Tovărășia Centrală“, (ungurește: „Központi szövetkezet“, nemțește, „Central Genossenschaft“) să înființezează o însoțire cu răspundere țărmurită în baza articolului de lege 37 din 1875, pe timp de 90 ani, cu sediul în Orăștie.

Firma Tovărășiei scrisă, stampilată ori tipărită, o subscriu: sau doi membri ai direcțiunii sau un membru al direcțiunii cu directorul executiv sau cu un oficial îndreptățit la signare. Corespondența și gestiunea internă, o poate subscrie și numai directorul executiv, cu sau fără alt funcționar.

II. Scopul.

§. 2.

Scopul „Tovărășiei Centrale“ este: să ajute și să promoveze dezvoltarea, consolidarea, organizarea și înaintarea economică, mai ales la sate.

Pentru ajungerea acestui scop „Tovărășia Centrală“, în întiul rînd să va strădui a *împretinî satele, cu tovărășiile economice*, înființînd însași, ori ajutînd înființarea de tovărășii sătești, fie ocazionale (în baza §-lui 62 din legea comercială ungară art. 37 din anul 1875), fie tovărășii cu firmă înregistrată, în baza aceeași legi și în conformitate cu rînduelile §§-lor 223—257.

În special „Tovărășia Centrală“ să va ocupa sau direct prin Centrala din Orăștie și prin eventualele filiale ce le-ar înființa direcțiunea ei, sau apoi prin tovărășiile sătești înființate cu spriginul „Tovărășiei Centrale“, ori care vor intra în legături de afaceri cu „Tovărășia Centrală“ — cu următoarele afaceri:

1. Valorizarea, — cumpărarea, vînzarea și mijlocirea — productelor, uneltelor și mașinelor agricole și industriale.

2. Înlesnirea și sprijinirea productelor agricole și industriale.

3. Ajutorarea culturii vitelor și întru cît va îndeplini dispozițiile legale, și asigurarea vitelor.

4. Procurarea de semințe, altoi de pomi și viță de vie — precum și valorizarea acelora.

5. Procurarea, vînzarea și valorizarea de articli de consum și materii prime.

6. Mijlocirea și acordarea de avanzuri pe produse, vite și materii prime.

7. Afaceri de incasso, lombard, efecte, escompt și depuneri, acestea însă numai cu tovărășiile.

8. Mijlocirea de asigurări de tot felul.

9. Mijlocirea și cumpărarea, vînzarea și valorizarea de moși, (deadreptul ori prin parcelare), apoi case și ori-ce fel de imobile.

10. Mijlocirea și aflarea de capitale, izvoare de muncă și cîștig, precum și adunarea și darea de informații economice.

11. Purtarea de felurite agenturi și încredințări și întru cît direcțiunea va hotărî, „Tovărășia Centrală“ să va ocupa și cu alte afaceri comerciale prevăzute în §§-ii 258—259 din legea com. ung. din 1875.

III. Capitalul Tovărășiei.

§. 3.

Capitalul Tovărășiei Centrale să formează:

1. din quote regulate à 10 coroane.

2. din quote fundamentale, ce pot varia între suma de 100 până la 1000 coroane.

3. din donațiuni.

a) *Quotele regulate.*

§. 4.

Quotele regulate sunt de cîte 10 coroane și sunt înscrise pe nume și sunt indivizibile. La subscrierea de quote este de solvit pentru fiecare quotă cîte 1 coroană taxă de înscriere și cîte cel puțin 2 cor. ca rată primă. Restul e a să plăti cel mult încă în patru rate, în vreme de un an. Un membru poate subscrie ori-cîte quote dorește și e răspunzător numai cu de 5-ori suma quotelor subscrise.

b) *Quotele fundamentale.*

§. 5.

Quotele fundamentale, ce pot fi subscrise de membrii singuratici ori de tovărășii sătești, institute de bani, corporații și alte persoane morale, sunt în sume de 100 cor. până la 1000 coroane și sunt înscrise pe nume și ca atari indivizibile.

Fiecare membru ori corporație poate subscrie cîte quote fundamentale dorește, a căror sumă o poate fixa cu sute, după plac, în cadrul sumelor dela 100 până la 1000 cor.

Proprietarii de quote fundamentale sunt rezponzabili numai până la suma quotelor subscrise. Plata quotelor fundamentale e a să plăti în decurs de un an, cel mult în patru rate. Ca taxă de înscriere este de a să plăti pentru fiecare 100 cor. cîte 2 coroane.

§. 6.

Pentru sumele neplătite în vreme de un an dela subscriere, să socot interese de întîrziere. Direcțiunea are dreptul să șteargă dintre membrii, pe aceia, cari după expirarea unui an, nici după provocare în scris, nu și-au achitat deplin quotele subscrise. Sumele plătite de membrii șterși, trec la fondul de rezervă.

§. 7.

Transcrierea quotelor este îngăduită, dar' Tovărășia nu primește răspunderea pentru aceasta.

Asupra primirei noului pro-

prietar în șirul membrilor, decide direcțiunea. La transcriere în afară de taxa timbrului, e a să solvi în favorul fondului, de rezervă, câte 1 cor. de quote regulate și cite 10 cor. de quota fundamentală. (Va urma).

Preot vrednic

și sinod protopopesc — slab.

Nu de mult s'a ținut în comuna Săcel conferența preoțească din tractul Iodului, în Maramurăș. Vrednicul preot Emil Bran din Dragomirești, pătruns de chemarea sa de preot și părinte al poporului și în dorul să se dea poporului mijloace potrivite prin care să-și cîștige învățăturile folositoare și să-și îmbunătățească starea materială, — a făcut mai multe propuneri, între care și următoarele două: 1.) să se înființeze grînare bisericesti și 2.) să se înființeze în fiecare comună, biblioteci parohiale (poporale).

Amîndouă propunerile au fost talmăcite cu pricepere și însuflețire, și părintele Bran a arătat, spriginit de puternice și pilde luate dela alte popoare, — înșămîntatea cea mare ce au atît grînarele cît și bibliotecile parohiale poporale.

Și cu toate acestea propunerile părintelui Bran — n'a u fost primite!

Așa ne spune o știre publicată în ziarul „Unirea“ dela Blaj — fără nici o vorbă de înfierare a acestei neînțelese hotărîri, care aruncă o umbră foarte curioasă asupra preoțimii din tractul protopopiatului Iclod. Știam noi de mult că bietul nostru Maramurăș are prea puțini bărbați de inimă și cu dor de a lucra pentru înaintarea poporului. Doar' că să mai laudă unii pe alții din cînd în cînd prin gazete. Incolo prea puțin să lucră pentru popor. Cu toate că țaranii nostri din Maramurăș sunt buni și doritori de înaintare, — ca peste tot locul sătenii nostri. Numai conducători și călăuzi buni să aibă.

Dacă preoții din protopopiatul Iodului nu vreau ori nu știu să fie conducători, — de sigur să vor ivi conducătorii *din popor!* Avem dovezi despre asta. Și nizuim și noi ca să se afle

baremi în popor sfetnici spriginitori neobosiți. Numai atunci să nu se mire preoți de-acolo, de ce nu plătește poporul „lecticalele“ și de ce nu ascultă de preoți.

Părintele Emil Bran să lucreze cu nădejde — înainte. Să intru pe folositoarele propuneri în comuna ce o păstorește, și de sigur că și în comunele învecinate să vor găsi să lucreze întocmai.

Avem deplina nădejde în munca părintelui Bran — căci ne-a dovedit că vrea să lucreze, chiar și numai prin faptul, că s'a înscris în fruntea la o mulțime de vrednici poporeni, ca membrii la „Tovărășie Centrală“ alcătuită acum Duminecă la noi.

Dzeu să dea poporului nostru mulți însuflețiți ca vrednicul părinte din Dragomirești.

Noua lege

despre slujitorii și stăpînii agricoli.e

(Urmare).

Duminecile și sărbătorile.

Duminecile și zilele de sărbătoare sînt zile de repaus. Zilele de sărbători să socotesc după legea (religia) slujii. În Dumineci și în zile de praznic ale sale, sluga nu e dator să lucreze alta, decît ca vitele încredințate lui să le îngrijască și să le hrănească regulat în grajduri și coțeturi, nutrețul de peste zi să-l pregătească și curtea să o aducă n rînd, firește cît e datorința fiecărui slugă să facă. Stăpînul e dator să împărțească vremea așa, ca slujile în Dumineci și la praznice să meargă cite odată la biserică înainte de amiază.

Dacă însă cite odată în economie să ivește ceva muncă grabnică de îndeplinit, ce nu să poate amîna, repausul îl poți intrerupe. Asta o îngăduie și legea.

În astfel de cazuri sluga are să lucreze și Dumineca și la praznicile sale, întocmai ca în zilele de lucru. Dar' atunci stăpînul are să plătească ziua osebbit și fără aminare. În schimbul simbriei osebbite din această zi, nu să poate cere mai mult lucru, decît ce e obicei în acele locuri în aceeași vreme a să lucra în zilele de rînd.

De sine înțeleș, că cocișul

(vizitiul) dela căruțele de per-soane, nu poate pofti repaus Dumineca. (Cocișului dela carele cu povară însă i-să cuvine). Așisderea nu au repaus în aceste zile slujile cari nu sînt numai la economie, ci și pentru lucrurile casnice.

Tot așa nu au repaus Dumineca și sărbătoare slujile economice, cari s'au tocmit la așa slujbă, ce nu poate fi intreruptă, ori neglijată nici Dumineca și nici la praznice; de pildă cioșii (păzitorii de cîmp), păzitorii, păstorii, mulgătorii, ș. a. Aceștia prin urmare nu au vreme de odihnă nici Dumineca și nici la zile de sărbători. Totusi stăpînul are astfel să se îngrijască, ca să aibă la o lună cel puțin o zi întreagă, ori la două săptămîni cite o jumătate zi, timp de repaus. Trebuie schimbăți oare-cum, ori înlocuiți pe cheltuiala stăpînului.

(Va urma).

STIRI

Roadele tovărășilor în Anglia.

Correspondentul economic al guvernului ungar trimis la Londra, dl V. Ruttkay, publică în o foaie economică un articol prin care arată viața tovărășilor din Anglia și dovedește cu argumente puternice rolul cel mare și însemnat ce-l au tovărășii în Anglia. Până acum în Anglia sunt peste 20.000 tovărășii, care au un capital de aproape 900 milioane coroane după banii nostri și au făcut o întoarcere în bani și în mărfuri de peste 2200 milioane coroane, avînd un cîștig curat de peste 200 milioane cor!

*

Banca Austro-Ungară, cu toată criza financiară din lunile aceste, va încheia socotelile anului cu un cîștig mult mai mare ca în anul trecut, așa că va da ca dividendă 107 cor. față de 90 cor. din anul trecut.

Să vede că greul și aici îl simt numai cei mai slabi!

*

Stațiuni de telefon s'a deschis de nou la oficiile postale din: Dranț și Sînmărtin din comitatul Aradului, apoi în Ileanda-mare, Gilgău și Ciachigirbău din comitatul Solnok-Dobîca.

*

Polonii contra industriei nemțești. Să știe că Nemții din Prusia vreau să aducă o lege foarte apăsătoare pentru Poloni. În puterea acestei legi guvernul ar putea expropria inoșia ori-cărui polon, și apoi în adunările Polonilor numai nemțește s'ar putea purta vorba. Ca să-și răzbune pentru frații lor

prigoniți, Polonii din Galitia, la indemnul mai multor reuniuni de femei, au hotărît să nu mai cumpere nici un fel de marfă nemțească dela Nemții din Prusia.

*

Tuturor Românilor de bine! Firma mea a intrat în al doilea an al vieții.

Timp scurt acesta pentru viața unei întreprinderi, dar' nespun de lung pentru cel-ce să luptă cu greutățile începutului.

Și cînd la intrarea în al doilea an în lupta ce o duc ca Român, în marea străinilor de lîngă Marea, frunzărind cărțile de comande, privirea îmi cade pe atîtea numemari ale „Neamului“, și pe altele, cari prin șire și prin fapte dau dovezi de dragoste și entuziasm pentru buna reușită a intențiunilor mele.

Acestora le mulțămesc din inimă pentru trecut, și-i rog să mă sprijinească și pe viitor!

Iar' cînd mă gîndesc la partea cea mai mare a clasei culte dela noi, așa o duioșie mă cuprinde și mă întreb: De n'a pătruns oare și la dinșii răsănetul apelurilor mele? căci își dau și azi banii firmelor străine de neam, pentru articolii, ce s'a adevărit, că la mine tot așa de buni, prompt și ieftin, să pot afla!

Pe cei cari anul trecut din ori-și-ce cauză au înfîrșiat să mă onoreze cu comande, îi rog să-și aducă aminte de firma mea pe viitor, ca împreună cu sprijinitorii vechi, să-mi toarne mai mult curaj în vine în anul ce încep, că să-mi pot vedea firma luînd avînt și intrupînd aspirațiile ce le-am avut, cînd înainte cu un an am zis: „Doamne ajută!“ — și am început.

Drept mulțămîtă Neamului pentru sprijin, AM INTRODUS MARCA CULTURALĂ DE 5 FILERI pe toate facturile românești în favorul „Asociațiunii“. Acest prinos va fi totodată un interesant control în mâinile Asociațiunii care an de an din marca culturală află numărul comandelor românești făcute la firma mea, termometru al culturii și a dragostei pentru întreprinderi românești.

Cu toată încrederea în Dumnezeu și națiunea mea, cer sprijinul tuturor Românilor de bine! *Fiume (Postafiók 163) Oct. 1907. Cu toată onoarea:*

F. A. Degán,

comerciant de cafea, thee, fructe sudice, delicatose, etc.

Dacă dorești să ai modele de statute despre tovărășii de credit și despre tovărășii de arendat pămîntul:

— Cumpără broșura

Băncile pop. din România,

în care găsești și date despre băncile din România precum și date despre tovărășii dela noi.

Costă 1 cor. și 10 fl. pentru postă.

Amîndouă broșurile sunt scrise de V. C. Osvadă, dela care să pot comanda, trimițîndu-i-se banii la Hunedoara — Vajdahunyad.

„Tipografia Nouă“, Orăștie